

PROBLEMŲ IR PERSPEKTYVŲ IŽVALGA VILNIAUS KOLEGIJOS CHEMIJOS KATEDROS STUDENTŲ KURSINIUOSE DARBUOSE

Irena Čerčikienė, Dalė Židonytė

Vilniaus kolegija, Agrotechnologijų fakultetas, Lietuva

Anotacija

Vilniaus kolegijos Cheminės analizės technologijos studijų programos studentai atlieka tris kursinius darbus, kuriuos kuruoja Chemijos katedra. Pastarųjų metų studentų baigiamųjų darbų gynimo stebėjimai rodo, kad studentai neproduktyviai išnaudoja konsultacijų laiką, nors sunkiai reiškia savo mintis, ne visada tinkamai cituoja literatūrą, apibendrina rezultatus ir formuluoja išvadas, ypač trūksta gebėjimų priimant sprendimus. Kyla klausimas, kodėl studentai neįgyja pakankamai patirties analizuoti ir sisteminti surinktą pirminę informaciją prieš paskutinį studijų etapą – baigiamojo darbo rengimą.

Atliktu tyrimu norėta išsiaiškinti kursinio darbo rengimo problemas; išryškėjo, kad studentai, parengę ir apgynę kursinius darbus, apie save yra labai geros nuomonės, mano, kad yra gana kompetentingi ir darbus parengia savarankiškai. Darbams vadovaujantys dėstytojai teigia priešingai ir mano, kad studento atlikto darbo kokybę lemia ne tik panaudota metodinė literatūra, paties studento gebėjimai bei įdėtas darbas, bet didžia dalimi ir vadovo patarimai.

Straipsnyje pateikiama skirtinga studentų ir dėstytojų nuomonė, rengiant ir vertinant atskiras kursinio darbo dalis, išryškina nuomonių priešpriešą ir ieškoma sprendimo būdų, kaip išugdyti studentų savarankiškumą.

Pagrindiniai žodžiai: *kursinis darbas, baigiamasis darbas, savarankiškumas, kompetencija.*

Įvadas

Pasak VU profesoriaus V. Daujočio, mokslo egzistencijos prasmė – užtikrinti sąlygas žinojimo ir aukštosios kultūros kūrimui bei sklaidai, saugojimui ir apmąstymui, kad žmogus išmoktų ieškoti tiesos, įgytų teisingumo jausmą, gebėjimą laisvai ir kritiškai spręsti apie įvykius bei reiškinius.

Kursinis darbas – tai savarankiškas tam tikros temos nagrinėjimas. Šis studijų darbas ugdo studento gebėjimą sisteminti, analizuoti, naudotis moksline literatūra, nagrinėti pasirinktos temos mokslines bei praktines problemas.

Cheminės analizės technologijos studijų programos studentai rengia tris kursinius darbus: IV semestre teorinį Laboratorijų veiklos ir V semestre du taikomojo pobūdžio darbus – tai Verslo ekonomikos ir vadybos bei šakos kursinį darbą iš Aplinkos objektų analizės arba Biocheminės analizės dalykų. Kursiniams darbams vadovauja dėstantis dėstytojas, konsultuoti skiriama vidutiniškai 20 akademinė valandų. Kursinių darbų temos patvirtinamos semestro pradžioje. Vadovaujantis dėstytojas parengia kursinių darbų rengimo grafiką, konsultuoja studentą, nukreipia jį tinkama linkme, skatina savarankiškai ir kūrybingai atskleisti pasirinktą temą, originaliai mąstyti.

Studentų kursinio darbo rengimo problemoms išsiaiškinti buvo atliktas tyrimas.

Straipsnio tikslas – pasidalyti kursinių darbų rengimo problemomis, žvelgiant į jas iš studentų ir dėstytojų pozicijų.

Kursinis darbas gali būti teorinio arba taikomojo pobūdžio, jame yra sprendžiamos mažesnės apimties problemos negu baigiamajame darbe.

Teoriniame kursiniame darbe studentas pateikia įvairių mokslininkų nuomonę nagrinėjama tema, palygina teorijas, siūlo problemų sprendimo būdus.

Taikomojo pobūdžio kursiniame darbe studentas pateikia tiriamos problemos teorinę analizę, analizuoja statistinius duomenis pasirinkta tema, išnagrinėja eksperimento atlikimo

metodikas, atlieka tyrimus, analizuoja gautus rezultatus, pateikia išvadas bei siūlymus pasirinktai problemai išspręsti.

Kursinio darbo tikslas – ugdyti studento savarankiško darbo įgūdžius. Jis apima šiuos uždavinius: ugdyti analitinio darbo įgūdžius, savarankiškai pasirinkti reikiamą literatūrą, atlikti tyrimus pagal pasirinktą metodiką, apdoroti gautus duomenis ir juos apibendrinti. Labai svarbus kursinio darbo rengimo aspektas – skatinti studentus glaustai reikšti mintis, aiškiai formuluoti išvadas, trumpai jas reziumuoti, kursinį darbą sutvarkyti pagal reikalavimus tekstui, citoms, surinktiems ir apdorotiems duomenims, literatūrai ir šaltiniams, skatinti studentų poreikį dalyvauti mokslo taikomojoje veikloje.

Rengdamas kursinį darbą studentas privalo laikytis katedros pavirtintų metodinių kursinių darbų rengimo nurodymų.

Kursiniame darbe studentas turi laikytis darbo struktūros, kuri atsispindi turinio apraše. Klasikinė darbo struktūra (Kardelis, 2005) būtų tokia: įvadas: tikslas ir uždaviniai, problema; literatūros apžvalga; eksperimentinė dalis: tyrimo metodikos, tyrimo rezultatai ir jų aptarimas; išvados; rekomendacijos; naudotos literatūros sąrašas.

Darbas įforminamas pagal kursiniams darbams keliamus reikalavimus.

Norint giliau atskleisti temą 2009–2010 metais atliktas tyrimas naudojant anketinės apklausos metodą. Respondentams buvo pateiktos anoniminės anketos „Studentai apie kursinį darbą“. Apklausoje dalyvavo antro ir trečio kurso studentai, atlikę ir apgynę kursinius darbus. Šia anketa bandyta išsiaiškinti studentų nuomonės apie savarankiškumą ir individualius gebėjimus ir realių jų gebėjimų, kuriuos nurodo kursiniams darbams vadovaujantys dėstytojai, skirtumus.

Studentų nuomone (96%), kursinio darbo (KD) temą jie pasirinko patys. Tuo tarpu, vadovaujantys dėstytojai teigia, kad savarankiškai temą pasirenka ~25% studentų, visi kiti pasinaudoja dėstytojo pateiktų temų sąrašu. Dėstytojų ir studentų nuomonės sutapo dėl KD temų aktualumo, dėstytojų rekomendacijų aiškumo ir naudingumo, studentai pripažino, kad darbo pradžioje buvo supažindinti su vertinimo tvarka.

Kursinių darbų vadovai pažymi vangų KD skirtų konsultacijų lankymą, tačiau net 96% studentų teigė lankę beveik visas konsultacijas. Kalbant apie atskiras kursinio darbo dalis, kaip teigė daugiau negu 90% studentų, jie puikiai geba iškelti aiškų darbo tikslą, konkrečiai formuluoja uždavinius, įvardija darbo problemą ir atspindi temos aktualumą. Dėstytojų nuomonė yra kardinaliai priešinga: studentams sunkiausiai sekasi įvardyti darbo problemą bei išryškinti temos aktualumą, tikslą jie paprastai suformuluoja gerai, tačiau uždavinių formulavimui pritrūksta logikos ir nuoseklumo.

Tyrimu norėta išsiaiškinti, kokią literatūrą dažniausiai naudoja studentai kursinio darbo teorinėje dalyje. Patys studentai nurodė, kad net 96% pasinaudojo dalyko dėstytojo konspekte pateikta medžiaga. Mokslinių straipsnių, statistinių ataskaitų duomenimis bei norminiais dokumentais studentai naudotis vengia (40%), vadovėliais ir straipsniais užsienio kalba naudojosi tik 25% studentų. Dėstytojai šiems studentų teiginiams pritaria ir išreiškia apgailėstą, kad studentai pasirenka patį lengviausią ir paprasčiausią kelią, naudodamiesi dėstytojų jiems duota metodine medžiaga – konspektu, kuriame trumpai ir nuosekliai išdėstomas dalyko turinys, pateikiant tik kai kuriuos faktus, jų argumentaciją bei nuorodas į kitus literatūros šaltinius. Norint giliau išnagrinėti pasirinktą temą būtina naudotis ne tik dėstytojų nurodyta literatūra, bet ir savarankiškai ieškoti pačios naujausios informacijos.

Analizuojant studentų nuomonę apie KD eksperimentinės dalies atlikimą aiškėja, jog lengviausiai, anot jų, sekėsi nuosekliai ir išsamiai aprašyti eksperimentų metodikas (88%), tačiau atsakymai į teiginius apie atliktų skaičiavimų teisingumą ir gautų rezultatų apibendrinimą bei palyginimą rodė kiek mažiau pasitikėjimo (75%). Dėstytojų nuomonė šiuo klausimu išlieka griežta, nes tik 40% studentų gauti rezultatai buvo apskaičiuoti teisingai, o gautus rezultatus apibendrinti, palyginti bei interpretuoti jiems sekėsi dar blogiau – apie ¼. Dauguma studentų teigė, kad suformuluotos išvados atitiko iškeltus uždavinius. Šio jų

teiginio dėstytojai nepaneigia, pabrėždami, kad tam įtakos turėjo studentų trečiame semestre studijuoto dalyko Taikomieji tyrimai įgūdžiai.

Studentai įsitikinę (88%), kad KD parašytas gera literatūrine kalba, be gramatinių klaidų, tinkamai įformintas, bet tikrinant jų rašto darbus pasitaikė daug gramatinių klaidų, nevartojami skyrybos ženklai, net 40% iš jų nesilaikė KD įforminimo reikalavimų.

96% studentų teigė, kad rengdami KD literatūros ieškojo per interneto priėgą. 88% naudojami literatūra, esančia specialybės dėstytojo kabinete, o fakulteto bibliotekoje ir viešose bibliotekose literatūros ieškojo tik apie 70%. Šie skaičiai aiškiai pademonstravo, kad studentai vengia eiti į kitų aukštųjų mokyklų arba specializuotas bibliotekas ir beveik nesinaudoja knygų paieškos paslauga elektroniniame kataloge Lietuvos akademiniėje elektroniniėje bibliotekoje eLABa galimybėmis adresu <http://aleph.library.lt/F/>

Trys ketvirtadaliai studentų įsitikinę, kad darbą parengė savarankiškai, bet, dėstytojų nuomone, net 90% studentų reikėjo dėstytojų pagalbos priimant sprendimus visuose kursinio darbo rengimo etapuose.

Kursinio darbo įvertinimas didele dalimi priklauso ir nuo to, kiek studentas įdėjo darbo, parengdamas vaizdinę pristatymo medžiagą. Studentų nuomone (68%), jie pateikė informatyvią vaizdinę KD pristatymo medžiagą, daugmaž atitinkančią galutinį kursinio darbo įvertinimą. Dėstytojų nuomone, tik apie pusė studentų geba savarankiškai parengti informatyvią ir vaizdžią pateiktį KD pristatymo tema ir dar mažesnė dalis sugeba tinkamai pristatyti ir pakomentuoti pateiktis.

Kursinių darbų gynimo vidurkis sudaro vidutiniškai 8,5 balo.

Apie 85% studentų, atsakiusių į anketą, teigė, kad KD gynimas jiems buvo naudingas, nes suteikė galimybių pademonstruoti įgytas profesines kompetencijas, kritiškai mąstyti ir sisteminti.

Kursinio darbo tikslas – ugdyti studento savarankiško darbo įgūdžius, tačiau kursinio darbo vadovui taip ir lieka neišspręsta problema – kaip išmokyti studentus savarankiškumo? Kaip atpratinti juos nuo plintančios plagijavimo epidemijos?

Apibendrinimas

Dvejų metų anketinės apklausos apie kursinių darbų rengimą duomenys rodo, kad studentai itin pasitiki savimi, geba savarankiškai dirbti ir priimti sprendimus, tai patvirtina ir geri jų kursinių darbų vertinimo galutiniai rezultatai.

Tuo tarpu kursiniams darbams vadovaujančių dėstytojų nuomone, studentus reikia nuolat raginti, didžiąją darbų dalį jie palieka paskutinei akimirkai. Studentų kursiniuose darbuose stebimas per didelis referavimas ir nepakankama atlikto tyrimo rezultatų analizė. Turėtų būti akcentuojama savarankiška, asmeninė studento pozicija sprendžiant darbe iškeltą problemą.

Galbūt kursinio darbo vadovas turėtų mažiau kištis į kursinių darbų rengimo procesą ir neteikti parengtų sprendimų, netaisyti klaidų, o tik nurodyti jas, nenurodyti konkrečių literatūros šaltinių, o suteikti daugiau savarankiškumo, nepadėti suformuluoti išvadų, o tik argumentuotai sukritikuoti ir leisti patiems jas pataisyti. Tada kursinių darbų gynimo balai realiau atspindėtų studento žinias, įgūdžius ir profesines kompetencijas, o tai galbūt būtų postūmis neatsilikti nuo baigiamojo darbo rengimo grafiko, atsakingai ir savarankiškai ir išsamiai parengti kiekvieną baigiamojo darbo dalį.

Literatūra

- Dalmantienė B., Juškienė S. (2006). *Studijų rašto darbai*. Vilnius: Ciklonas.
Kardelis K. (2005). *Mokslinių tyrimų metodologija ir metodai*. Šiauliai: Lucilijus.
Atkočiūnienė Z., Stonkienė M., Janonis O. *Rašto darbų metodiniai nurodymai*. Vilnius: Vilniaus universitetas, 2009, (interaktyvus) Prieiga per internetą:

[http://www.kf.vu.lt/uploads/docs/Studiju% 20dokumentai/metodiniai_nurodymai090204.pdf](http://www.kf.vu.lt/uploads/docs/Studiju%20dokumentai/metodiniai_nurodymai090204.pdf) (žiūrėta 2010-02-24).

Vilniaus kolegijos Chemijos katedros anketa „*Studentai apie kursinį darbą*“.

Summary

THE INSIGHT OF PROBLEMS AND PERSPECTIVES IN STUDENTS' COURSE WORKS IN VILNIUS COLLEGE OF HIGHER EDUCATION, DEPARTMENT OF CHEMISTRY

Irena Čerčikienė, Dalė Židonytė

Vilnius College, Lithuania

Students from programme of Chemistry Analysis Technologies implement three course works during their three years studies in Vilnius College of Higher Education, Department of Chemistry. Analysis of the last few years shows students non-productivity in usage of time for consultations with mentors fruitfully. Students can hardly formulate their thoughts, to cite different literature, analyze and summarize different conclusions. Especially they lack competencies in taking concrete decisions. So naturally it raises the question – what causes such incompetence to systemize, analyze and summaries appropriate information to prepare final work successfully.

Within implemented research was attained to find out the main reasons that cause lack of competences in preparing the final course work. There are seen clear tendency that most of students are very confident about their abilities to work independently and keep them self as competent. Lecturers' positions are opposite – they tend to say that quality of work depends on not only on methodical literature, their abilities, independent work, but largely depends on masters advices.

There are shown different positions of student and lecturers in training and evaluation of different parts of course work, and points to confrontation of different opinions in this article. All this leads towards finding the right way to promote students' self-sufficiency and work efficiency in their studies.

Key words: Course work, final work, sufficiency, Competency.

Received 20 March 2010; accepted 31 March 2010

Irena Čerčikienė

Lecturer, Vilnius College, Zirmunu Street 73-78,
Vilnius, Lithuania.

E-mail: i.cercikiene@atf.viko.lt

Website: <http://www.viko.lt/en/>

Dalė Židonytė

Lecturer, Vilnius College, S.Neries Street 101-
261, Vilnius, Lithuania.

E-mail: d.zidonyte@atf.viko.lt

Website: <http://www.viko.lt/en/>